

1981, 31. srpna – Sdělení VONS č. 259 „Další ‚křiví svědci‘ v severních Čechách“ o rozsudcích Okresního soudu v Ústí nad Labem odsuzujících Helenu Abrahámovou, Vladimíra Krpálka a Janu Veselou pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku v souvislosti s případem Petra Švestky k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a o odročení věci Jindřicha Tomeše.

Dne 29. 7. 1981 proběhlo u Okresního soudu v Ústí nad Labem hlavní líčení s osmadvacetiletým Vladimírem Krpálkem, stejně starou Janou Veselou, technikou n. p. Geodézie v Litoměřicích, dvaadvacetiletou Helenou Abrahámovou a jednadvacetiletým Jindřichem Tomešem, dělníkem, který byl v r. 1980 odsouzen pro zpěv svých písní nekonformního obsahu (srv. sdělení VONS č. 193 a 214)¹. Jmenovaní byli obviněni podle § 175/1 a, b tr. z. z křivého svědectví, resp. „zamlčení okolností podstatného významu“, jehož se měli dopustit tím, že jako svědci nevyprávěli ve smyslu znění obžaloby během vyšetřování ani v průběhu loňského soudu s Petrem Švestkou a jeho druhy, kteří byli odsouzeni pro výrobu a nedovolené držení omamných prostředků (marihuany) podle § 187 tr. z.²

Obžaloba tvrdila, že obvinění V. Krpálek, J. Veselá, H. Abrahámová a J. Tomeš nemohli nevědět o tom, že Petr Švestka a jeho druhové užívali marihuanu, když spolu docházeli do soukromého kurzu angličtiny, po němž se údajně tato látka kouřila.³ J. Veselá ve své závěrečné řeči, kterou jí však nebylo dovoleno proslavit (pravděpodobně již nejspíš proto, že šlo o věcnou právní analýzu

^a V textu byla odděleně uvedena tato poznámka: „Co se prokázalo dle litery zákona v tomto loňském procesu, zde nemíníme problematizovat, není však od věci upozornit na znalecký posudek v této cause, jenž udává, že nalezená omamná látka (marihuana), vypěstovaná ve zdejších klimatických podmínkách mohla mít maximálně 20 % standardní účinnosti této drogy. Je tedy pravděpodobné, že omamné účinky některých obecně dostupných chemických preparátů – zřejmě i alkoholu z maloobchodu – jsou výraznější.“

na vyšší profesionální úrovni, než na jaké bylo hlavní líčení vedeno) přesvědčivě vyvrátila tyto konstrukce mj. konstatováním, že „kdyby se ve spise dala najít souvislost mezi mnou a marihuanou, kdyby toto tvrzení obžaloby bylo prokazatelné, jistě by to neušlo pracovníkům Bezpečnosti, ale pak bych zajisté byla vyšetřována ve věci porušení § 187“.⁴ Ovšem za situace, kdy podle znění obžaloby (jejímž autorem je promováný právník Svatopluk Zunda, okresní prokurátor) „... rovněž ... jako důkazní prostředek může posloužit spis Okresního soudu v Ústí nad Labem č. j. 3 T 288/80, kdy v souhrnu je obviněná Jana Veselá uváděna ve vícero souvislostech v trestní věci obviněného Petra Švestky a spol. o marihuaně, čímž se i tak prokazuje, že okolnosti s držením a požíváním marihuany jí byly známy“,⁵ tato jasná logika neměla proti apriorismu obžaloby, vyjádřeném pokud možno co nejmlhavějšími formulacemi, žádnou naději.

Jedinou svědkyní proti J. Veselé byla Jaroslava Kušnířová.⁶ J. Kušnířová byla již dříve trestána pro kriminální delikt a momentálně si odpykává trest vyneseny nad ní v procesu s P. Švestkou a jeho druhy, kde J. Veselá odmítla mj. i proti ní vypovídat. J. Kušnířová své výpovědi v průběhu přípravného řízení několikrát změnila se zřetelným ustavičným posunem v neprospěch J. Veselé. Po celou dobu, kdy si takto počínala, byla již vězněna.

Senát zamítl veškeré doplňující otázky Jany Veselé na Jaroslavu Kušnířovou.

Také ostatní svědkové obžaloby se rekrutovali výhradně z řad odsouzených z prvního procesu, kteří byli všichni v této záležitosti vyslýcháni teprve během svého věznění. Svá svědectví rovněž průběžně měnili, přičemž v rozporu s příslušnou judikaturou bylo při hlavním líčení přihlédnuto jen k verzím, nejnepříznivějším pro obžalované. Příznačné pro věrohodnost jejich svědectví je Maškovo prohlášení, že „šel vyšetřovateli na ruku, protože myslel, že mu to pomůže“.

Rovněž průběh hlavního líčení po formální stránce – proběhlo jako obvykle s faktickým vyloučením veřejnosti – potvrdil naprostou neobjektivnost soudu. Zásada presumpce nevinny obžalovaných byla porušena sice až na poslední chvíli, zato však flagrantně,

že i v naší soudní praxi se s tím lze jen zřídka setkat. Tak zatímco byla Jana Veselá po vynesení nepodmíněného rozsudku (obvinění byli vyšetřováni na svobodě) zatčena přímo v soudní síni a v poutech odváděna do připraveného policejního auta (naprosto nezvyklý postup, obvykle se na nástup trestu v takových případech čeká několik měsíců),⁷ bylo slyšet, jak si zainteresovaní policisté mezi sebou říkají: „Ještě nepojedem, ještě sem přijde jedna.“ V té chvíli líčení s Helenou Abrahámovou začínalo a výrok soudu o její vině neexistoval. Nepřekvapuje proto, že když předseda senátu na úvodní prohlášení dalšího obžalovaného, J. Tomeše, že se necítí vinen, reagoval poznámkou, že on je jiného názoru, žádal J. Tomeš výměnu senátu pro jeho podjatost. Tato jeho žádost však byla předsedou senátu okresního soudu (tedy tím, proti komu byla námitka vznesena – sic!) bezodkladně zamítnuta. Námitka podjatosti mohla být přitom vznesena také z toho důvodu, že dotýčný předsedal senátu v případě Petra Švestky a jeho druhů, tedy byl přítomen události (zmíněnému hlavnímu líčení), při které mělo dojít k údajnému trestnému činu (křivému svědectví),⁸ a tudíž nesplňoval podmínky objektivitivy soudce. Protože i další pokračování hlavního líčení bylo takto tendenční, J. Tomeš z obavy, že i rozsudek nad ním bude fabrikován jako v případech předchozích obviněných souzených toho dne, se do soudní síně po přestávce již nevrátil, a líčení pak bylo proto odročeno.

Nad ostatními třemi (procesy byly oddělené) byl vynesen rozsudek po osmnácti měsících nepodmíněně, u H. Abrahámové a J. Veselé v I. NVS, u M. Krpálka ve II. NVS. Všichni odsouzení se proti rozsudkům v procesech, které se křiklavě zaujatým postupem policejních a justičních orgánů proti nepohodlným svědkům – přes diametrální odlišnost případů, v nichž svědčili – tolik podobaly zásahům proti svědkům v mosteckém procesu s J. Chmelem v r. 1978 (viz sdělení VONS č. 78), odvolali.⁹

Po necelém měsíci – 21. srpna 1981 – byly H. Abrahámová a J. Veselá bez dalšího propuštěny z litoměřické věznice, kde byly po tu dobu ve vazbě.¹⁰

Informace o Chartě 77, r. 4, 1981, č. 9, s. 3–5.

POZNÁMKY

- ¹ Správně 193 a 216. Dokumenty č. 194 a 217. K případu Jindřicha Tomeše souzeného spolu s Karlem Soukupem viz dále sdělení VONS č. 192 a 226, dokumenty č. 193 a 227.
Část rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Labem (předseda senátu JUDr. Dragutin Andrlé) z 29. 7. 1981 odsuzující Janu Veselou pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku k nepodmíněnému trestu odnětí svobody je uložena in: LP, Sb. VONS, inv. č. 17, sign. I/3, kart. 13. Proti rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Labem z 29. 7. 1981 se Veselá odvolala, toto odvolání však 23. 9. 1981 zamítl Krajský soud v Ústí nad Labem. Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem je uloženo in: tamtéž, sign. I/9, kart. 13. Dále viz rukopisné poznámky k případu H. Abrahámové, J. Tomeše a J. Veselé uložené in: tamtéž, sign. IV/3, kart. 13.
- ² O hlavním líčení u Okresního soudu v Ústí nad Labem odsuzujícím Jaroslavu Kušnírovou, Miloslava Maška, Olgu Rychtářovou, Petra Švestku a Stanislava Vinklárka k nepodmíněným trestům odnětí svobody a Františka Lamače a Janu Vinklárkovou k podmíněnému trestu odnětí svobody pro trestný čin nedovolené výroby a držení omamných prostředků a jedů informoval článek „Případ marihuana (Nad soudním přelíčením v Ústí nad Labem)“ in: *Průboj*, 28. 2. – 1. 3. 1981, s. 11. Tento deník vydávaný Severočeským krajským výborem KSČ v Ústí nad Labem uveřejnil i další články zabývající se tematikou omamných prostředků a jejich údajného zneužívání: článek „Apoštolové zkázy (Morálka, mládež a narkotika)“ in: *Průboj*, 14.–15. 3. 1981, s. 8; článek „V cizích službách (Chuligáni, narkomani a vysoká politika)“ in: *Průboj*, 21.–22. 3. 1981, s. 7; článek „Hašišovní bratři“ o případu Ivana Duchoně, Jaroslava Vaňka a Jiřího Vaňka odsouzených Okresním soudem v Jablonci nad Nisou a Krajským soudem v Ústí nad Labem k nepodmíněnému trestu odnětí svobody pro trestný čin nedovolené výroby a držení omamných prostředků a jedů in: *Průboj*, 28.–29. 3. 1981, s. 7; článek „Jak zlu předcházet (Čtenáři a odborníci o narkomanii)“ in: *Průboj*, 4.–5. 4. 1981, s. 7.
- ³ První dvě strany obžaloby okresního prokurátora v Ústí nad Labem podané proti J. Veselé jsou uloženy in: LP, Sb. VONS, inv. č. 17, sign. I/1, kart. 13.
- ⁴ Závěrečná řeč Jany Veselé je uložena in: tamtéž, sign. II/2, kart. 13.
- ⁵ Celá citace zní: „Rovněž tak jako důkazní prostředek může posloužit spis Okresního soudu v Ústí nad Labem č. j. 3 T 288/80, kdy v souhrnu je obviněná Jana Veselá uváděna ve vícero souvislostech ohledně trestní věci obviněného Petra Švestky a spol. o marihuaně [sic], čímž se i tak prokazuje, že okolnosti s držením a požíváním marihuany jí byly známy. A proto jako svědek bylo její povinností o těchto skutečnostech před vyšetřovatelem VB vypovědět.“ První

dvě strany obžaloby okresního prokurátora v Ústí nad Labem podané proti J. Veselé jsou uloženy in: tamtéž, sign. I/1, kart. 13.

⁶ K tomuto je uvedeno v rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Labem z 29. 7. 1981 toto: „Obžalovaná popřela, že by se dopustila trestného činu, který je jí kladen za vinu, a uvedla, že u vyšetřovatele KS-SNB, když byla slyšena jako svědkyně, uvedla jen čistou pravdu. Tato její obhajoba je pak zcela vyvrácena svědectvím Jaroslavy Kušnířové, která uvedla, že s obžalovanou Janou Veselou se znala a stýkala asi po dobu dvou roků, že obžalovaná Jana Veselá docházela do bytu v Šaldově ulici čp. 11 spolu s ostatní společností a že Jana Veselá stejně jako ostatní věděli o marihuaně, kterou odsouzená – nyní svědkyně Jaroslava Kušnířová ve svém bytě přechovávala. Tato svědkyně uvedla, že o marihuaně se hovořilo i při tzv. kursech angličtiny, které se odbyvaly v jejím bytě v Šaldově ulici, že ona sama se nijak s marihuanou netajila, že účastníci uvedeného kurzu se zúčastnili i kouření marihuany a že nemůže vyloučit, že to nebyla i obžalovaná, i když na tuto skutečnost se přesně nepamatuje.“ Část rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Labem z 29. 7. 1981 nad J. Veselou je uložen in: tamtéž, sign. I/3, kart. 13.

⁷ Usnesením Okresního soudu v Ústí nad Labem (soudce JUDr. Dragutin Andrlé) z 29. 7. 1981 byla na J. Veselou uvalena vazba s odůvodněním: „Obžalovaná Jana Veselá je v současné době v pracovním poměru jako technička u podniku Geodesie n. p. Liberec. Podle potvrzení uvedené organizace, její pracovní poměr končí dnem 31. 7. 1981 a podle vyjádření samotné obžalované nemá dosud nový pracovní poměr sjednán a neví, co bude po 31. 7. 1981 dělat. Ve svém trvalém bydlišti se obžalovaná podle sdělení MěstNV Brandýs n/Orlicí téměř vůbec nezdržuje, v přechodném bydlišti se zdržuje příležitostně podle své potřeby. Je zde důvodná obava, že by obžalovaná, která byla postižena poměrně citelným trestem odnětí svobody, se mohla vyhýbat potrestání tím, že by se skrývala, zejména když není v řádném pracovním poměru.“ LP, Sb. VONS, inv. č. 17, sign. I/4, kart. 13. Proti tomuto usnesení podala Veselá 30. 7. 1981 stížnost, na jejímž základě Krajský soud v Ústí nad Labem (podepsán Vlastimil Kratochvíl) 20. 8. 1981 usnesení zrušil. Tamtéž, sign. II/3 a I/5, kart. 13.

Prostřednictvím svého obhájce JUDr. Luboše Tichého podala Veselá 10. 6. 1982 stížnost pro porušení zákona Krajské prokuratury v Ústí nad Labem, která dne 23. 11. 1982 na základě této stížnosti přezkoumala napadený rozsudek Okresního soudu v Ústí nad Labem z 29. 7. 1981 i usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem z 23. 9. 1981 a neshledala, že by k porušení zákona došlo. Uvedené dokumenty jsou uloženy in: tamtéž, sign. I/10 a II/4, kart. 13.

⁸ Správně trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku.

⁹ K případu Jiřího Chmela viz dále sdělení VONS č. 23, 49, 60, 61 a 164, dokumenty č. 23, 49, 60, 61 a 165.

V souvislosti s Chmelovým případem byli odsouzeni pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku Josef Hegr, Ivana Ho-

lotová, Josef Klier a Petr Ouda, k tomu viz sdělení VONS č. 69, 72 a 78, dokumenty č. 69, 72 a 78.

¹⁰ Veselá byla na základě usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem z 20. 8. 1981 propuštěna na svobodu a 25. 8. 1981 obdržela výzvu Okresního soudu v Ústí nad Labem k okamžitému nastoupení trestu.

Ve věci J. Veselé zaslal její obhájce JUDr. Luboš Tichý stížnost kontrolnímu odboru Ministerstvu spravedlnosti ČSR, ve které upozorňuje na nezákonný postup vůči jeho klientce: „1) Rozsudek, kterým byla obviněná uznána vinnou, nenabyl v době dodání do trestu právní moci. Byl totiž mně, jako obhájci, doručen až 31. 8., tedy v den dodání do trestu. [...] Bylo-li obviněné doručeno již předtím, pak lhůta k odvolání běží od doručení obhájci (§ 248 odst. 2 tr. řádu). Jestliže tedy byl rozsudek obhájci doručen a ten následujícího dne podal odvolání, rozsudek nenabyl právní moci, tím méně mohl být vykonatelný v den jeho doručení. 2) Nezákonnost si dovoluji spatřovat i v tom, že okresní soud zde neměl formální podmínky dodání do trestu a nebyla zde vůbec žádná obava z toho, že snad uprchne.“ Podobnou stížnost adresoval JUDr. Tichý i Krajskému soudu v Ústí nad Labem. Uvedené dokumenty jsou uloženy in: LP, Sb. VONS, inv. č. 17, sign. I/6–8, kart. 13.

Na prezidenta republiky se s peticí obrátila skupina občanů, která žádala udělení milosti H. Abrahamové. V petici bylo mimo jiné uvedeno: „Jako spoluobčané se cítíme zneklidněni tragickým osudem této mladé ženy a chtěli bychom poukázat na její těžkou situaci. Helena Abrahamová byla dne 29. 7. 1981 Okresním soudem v Ústí nad Labem odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců se zařazením do I. NVS za trestný čin dle § 175 odst. 1 tr. z. (jako svědek bez zákonného důvodu odmítla vypovídat). Krajský soud v Ústí n. L. 9. 9. 1981 zamítl její odvolání. Výkon trestu nastoupila 10. 12. 1981. Po pěti měsících bylo zjištěno, že Helena Abrahamová je těhotná. Otěhotněla krátce před nástupem svého trestu, aniž si toho byla vědoma ona nebo otec dítěte, který se s ní v té těžké době rozešel. Výkon trestu jí byl přerušen 13. 5. 1982 usnesením Okresního soudu v Chomutově do předpokládané doby, kdy její dítě dovrší půl roku života, tj. do 10. 3. 1983. Ke svým rodičům se vrátila v špatném psychickém stavu. Překonala ho tím, že se upnula k jediné naději ve svém pokaženém životě – k očekávanému dítěti [...]. Pane presidente, Helena Abrahamová sama Vás před vypuknutím své choroby žádala o milost v zájmu svého milovaného dítěte. Dnes je vážně ohrožena i ona sama a celý další zdravý vývoj jejich společného života. V této mimořádně tíživé situaci Vás chceme naléhavě požádat o poskytnutí milosti Heleně Abrahamové. Jediné Vaše příznivé rozhodnutí jí může zachránit pro její dítě a dát jí možnost spořádaného, plného života.“ Petice a podpisové archy jsou uloženy in: tamtéž, sign. IV/2, kart. 13.